

106

Tápanyagutánpótlás

Már ismerjük a gödöllői környezetbarát tápanyag-gazdálkodási módszert mely alapja, hogy 1 kg N hatóanyag átlagosan 100 kg zöldfű vagy 25 kg széna terméstöbbletet eredményezhet a különböző gyeptípusokon.

Meddig növelhető a termés

Persze a termést növelni a végtelenségig nem lehet. Száraz fekvésű ősgyepen (hol az apró-csenkesz fajok vannak túlsúlyban) 5 t/ha zöldfűtöbbletet¹ érhetünk el, üde fekvésen ez 10 t/ha. Változik a helyzet, ha gyepeink telepített. Száraz fekvésen így már plusz 10 t/ha, üde fekvésen plusz 15 t/ha zöldfű terméstöbbletet érhetünk el éves szinten. Öntözött körülmények közt ez a többlet növekszik 20 t/ha-ra². Ne felejtjük el, hogy a gyepe összetétel is befolyásolja a bázis-termés és a terméstöbblet mértékét. Így, például, ha magyar rozsnokot vagy nádképi csenkeszt telepítettünk, akár egyfajú telepítésként, akkor tovább növeltük az elérhető zöldfűtöbblet értékét (plusz ~5 t/ha-ral, 15–20 t/ha zöldfű lesz a termés).

Technológia szerint

Legeltetési technológiákat alapul véve Szemán a következőkre bontotta hazai gyepeink nagy részét:

- I. gyeptípusba tartoznak a talaj és környezetvédő gyepek ezek a legmostohább ökológiai feltételek között található. Rendszerint valamilyen különleges talajtípusba sorolhatók, mint a szikes futóhomok, láp stb. Vagy fekvésük számunkra kedvezőtlen pl.: meredek domboldal területeken található. Ezek feladata a talaj- és

környezetvédelem, vagyis jelenleg javításra nem javasoljuk.

- Aprócsenkeszes vezérnövényű II. gyeptípusú területek, melyek kevés termést adnak, és elsősorban legeltetés céljára alkalmasak. Gyenge talajminőség, rendszerint 10 AK értékű pszeudoglejes leromlott talajok, vagy éppen nagyon laza homokon kialakult gyepek ezek. A gyepek vezérnövénye, itt a legnagyobb borítási értéket elérő társulás-alkotója, a soványcsenkesz (Festuca pseudovina) illetve a barázdált csenkesz (Festuca rupicola). Ezek a gyepek alacsony termést adnak (5–6 t/ha zöldfű/év), a rajta található pázsítfüvek magassága 10–15 cm. Sajnos a gyepek termésmegoszlása erősen kiegyenlítetlen, mivel az első két növe-

dék jól legeltethető, de később termésre alig lehet számítani. Ezek a gyepeken csak legeltetni érdemes, kaszálni nem.

Jobb talajminőség (10–20 AK közötti) és kedvezőbb vízellátottság, vagy északi lejtő jellemzi a területet a kedvezőbb adottságú, de még mindig a II. gyeptípusba sorolt gyepeknél. Ezek vezérnövénye rendszerint soványcsenkesz,

vagy barázdált csenkesz, de átszőtt réti perjével (Poa pratensis) és a vörös csenkessel (Festuca rubra). A termésük javítás nélkül kaszálásra is megfelelő. Nyári időszakban gyakran kiszűl. A termés nagy része a vegetáció elején jelentkezik.

- III. gyeptípusú területeken kedvezőbb ökológiai feltételek között a kialakult és a telepített gyepek a legeltetésen túl már kaszálásra is alkalmasak.

Számoljunk

Példa: tejelő marha állományunknak üde fekvésű gyepe növelni akarjuk 8 t/ha-ral a zöldfű termést. (Az első két növedékből szénát is akarunk készíteni.) 40 ha-on gazdálkodhatunk.

mes gépekkel kijuttatni, mert gazdaságtalan. 150 kg/ha N hatóanyag kijuttatása csak öntözött területeken lehet indokolt, ott is 4 részletben. (Tavasszal, az első, a második és a harmadik növedék után). Öntözetlen területeken ekkora dózis kiszórása már nem hoz akkor eredményt, mint amekkorát várnánk. (1 kg nitrogén hatóanyag már nem növeli meg a fűtermést 100 kg zöldfűvel.)

Így a fenti példában szereplő 80 kg/ha-os N-hatóanyagot (mely 3,2 q pétisónak felel meg hektáronként) tavasszal, márciusban a fogasolás után kell kijuttatnunk.

De, hogy mennyi káliumot és foszfort kell pótolnunk, ismernünk kell a kijuttatandó N-hatóanyag mennyiségét is. Az N P K hatóanyagok a következőképpen aránylanak egymáshoz: 1:0,38:0,45⁵. Káliumot és foszfort csak laza szerkezeti talajokon⁶ szükséges kijuttatni 2 évente. Középkötött, kötött talajokon ezt elég 3 évenként megtennünk. Más a helyzet öntözött gyepeinknél. Itt az évenkénti foszfor, de legfőképpen kálium utánpótlás szükséges lehet.

Példánkat folytatva a következő eredményeket kapjuk:

Ha 80 kg N-hatóanyagot kell kijuttatni évente

- ➔ $80 \times 0,38 = 30,4$ kg hatóanyag foszfor szükséges

- ➔ 20%-os szuper-foszfáttal hektáronként 152 kg kell

- ➔ 40 ha-ra 6080 kg (- 60 t = 60 q)

Kálium: $80 \times 0,45 = 36$ kg N-hatóanyag⁷ kell hektáronként

- ➔ 50% Kálium műtrágyával tehát 72 kg-ot kell kijuttatni ha-onként. (Sósavas-kált lehet használni a drágább kén-savas káli helyett!)

- ➔ Mindez kálium műtrágyából 2880 kg-ot (29 q-át) jelent a példában szereplő területre.

Gazdaságossági számításaink, meglévő kereteink felülvizsgálata után megkezdődött a műtrágya kijuttatás a kálium és a foszfor esetében. De először meg kell várnunk, hogy az adott szakaszról (szakaszos legeltetés esetében) lekerüljön az ott legelő állomány, s a tisztogató kaszálás is befejeződjék.

Benyovszky

¹ 8–10 t/ha zöldfű-termés/év

² 40 t/ha zöldfű-termés éves szinten

³ 25%-os N-hatóanyag tartalom

⁴ 34%-os N-hatóanyag tartalom

⁵ talajtani vizsgálatokkal más arányra is juthatunk

⁶ homok, humuszos homok

⁷ K₂O